

Pedagogisia näkökulmia lasten osallisuuden tukemiseen varhaiskasvatuksessa

Jonna Leinonen, KM, Lto,

Yliopisto-opettaja, Tampereen Yliopiston Kasvatustieteiden yksikkö

Tiivistelmä

Osallisuuden käsite on moniulotteinen ja hajanainen riippuen siitä, mistä näkökulmista sitä tarkastellaan. Tämän vuoksi sen toteuttaminen varhaiskasvatuksen pedagogiikassa on saanut monenlaisia muotoja ja herättänyt myös ristiriitaista keskustelua siitä, mitä kaikkea osallisuuden käsitteellä tarkoitetaan. Osallisuuden toteutumisen suurin este on pedagogiikassa osallisuuden käsitteen liian kapea rajaaminen. Usein lasten ääntä ei tällaisissa tilanteissa pysähdytä kuulemaan lainkaan tai vaikka pysähdyttäisiinkin, eivät lasten mielipiteet tai aloitteet vaikuta toimintaan.

Lapsen osallisuuden toteutumiseksi varhaiskasvatuksen arjessa ei yksin riitä, että lapsen osallisuutta pysähdytään määrittelemään, vaan keskittyminen siihen, millaisin pedagogisin välinein ja keinoin lasten osallisuutta kehitetään pitkäjänteisesti päiväkotiryhmän arjessa luo osallisuudelle mahdollisuuden toteutua. Erilaiset esteet osallisuuden toteutumiseksi ovat läsnä arjessa ja niiden muuttaminen vaatii koko kasvattajayhteisön sitoutumista osallisuuden kehittämiseen. Kasvattajien ammattitaidon ja näkemysten kunnioittaminen on varhaiskasvatuksen lasta osallistavia toimintakäytäntöjä tarkasteltaessa ja kehitettäessä keskiössä, eikä tarkoitus ole hiljentää varhaiskasvattajien omaa kriittistä pohdintaa tutkijoiden valmiilla vastauksilla, vaan tarjota heille mahdollisuus tarkastella toteuttamaansa pedagogiikkaa uusista näkökulmista.

